

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Sect. 1. Vtrum Christus prout in Eucharistia possit pati aut agere aliqua
actione physica?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

DISPUTATIO IX.

De his, quæ potest Christus agere, aut pati in Eucharistia.

SECTIO I. *Virum Christum, prout in Eucharistia, possit pati, aut agere aliqua actione physica?*

SECTIO II. *Virum Christum, prout in Eucharistia, possit cognoscere, & cognosci.*

Ubi hoc titulo comprehendimus non solum actiones, & passionibus physicas, ut calefacere, & calefieri, sed etiam intentionales, ut cognoscere, & cognosci; nam difficultas de utroque ex iisdem fecit principii definienda est. De mutatione vero, per quam definit Christus esse sub speciebus, dicemus *disp. seq.* ubi etiam quid dicendum, quando in Eucharistia apparet caro, vel puer, de quo S. Thom. art. 8.

SECTIO I.

Virum Christum, prout in Eucharistia, possit pati, aut agere, aliqua actione physica?

1. Prima difficultas potest esse de motu locali; de quo suppono ex dictis *disp. 6. & 7.* corpus Christi moveri à Sacerdote per accidens ad motum specierum, quia Sacerdos immediate movet species, quæ virtute divinitus accepta ferunt secum corpus Christi, ut ibi late dictum est. Difficultas ergo est, an primo, & per se corpus Christi in Eucharistia possit moveri à se, vel ab alio agente extrinseco naturali virtute sue humana, siue Angelica.

2. Communis sententia negat; & omnis alius rationibus, probatur, quia præsentia sacramentalis corporis Christi est entitativè supernaturalis, ut diximus dicta *disp. 6.* Ergo nulla potentia naturalis habet virtutem ad producendam illam præsentiam in corpore Christi; ergo corpus Christi secundum illam statum nec à se, nec ab alio agente creato potest naturaliter moveri.

Dices, licet Angelus non possit dare præsentiam supernaturalem corpori Christi, poterit tamen auferre istam, quam habet, producendo aliam præsentiam naturalem, & per consequens poterit movere corpus Christi. Sed contra, quia nec isto modo potest moveri ab Angelo; nam vel illud corpus moveretur totum simul, vel successivè pars post partem. Si totum simul, ergo deberet accipere aliam præsentiam supernaturalem, quæ esset totum simul in eodem spatio: si vero successivè, ergo una pars moveretur prius, quam alia; ergo illa pars haberet præsentiam naturalem, manentibus aliis cum præsentia supernaturali; hoc autem repugnat, quia unum corpus continuum petit habere omnem suam præsentiam continuam; quare cum non possint naturaliter continuari præsentia naturalis cum supernaturali, consequens est, ut non possit pars illius corporis accipere ab Angelo præsentiam naturalem, manentibus aliis partibus cum præsentia supernaturali.

Dices iterum: si Petrus ponatur in duplici loco quantitativè, adhuc poterit in utroque loco moveri à se, vel ab alio agente extrinseco: & tamen illa secunda præsentia esset supernaturalis, nec ad illam datur capacitas naturalis in subiecto; ergo similiter, licet præsentia Christi in Eucharistia sit supernaturalis, poterit tamen accipi ab agente naturali

ex suppositione prioris miraculi. Respondeo, illam vocationem Petri in priori casu esse supernaturalem, quoad modum extrinsecum, non vero in sua entitate; quare ad illam datur vere in agente extrinseco virtus naturalis activa, & in ipso Petro potentia naturalis receptiva; at vero præsentia Christi est in sua entitate supernaturalis, ad quam nulla prioris virtus activa reperitur in Angelo.

Urgetur adhuc licet præsentia Petri sit naturalis, & ad ipsam habeat virtutem connaturalem causa secunda, non tamen debetur illi concursus hic & nunc ad istum effectum, quando Petrus habet alibi aliam præsentiam; & tamen ex suppositione prioris miraculi datur iste concursus; ergo similiter posset dari Angelo concursus indebitus ad præsentiam supernaturalem. Respondeo, in casu antecedentis ex natura rei Petrum habere capacitatem, ut in uno saltem loco moveatur ab agentibus extrinsecis; Deum autem ex suppositione prioris miraculi debere concursum, ut possit à se ipso, vel aliis moveri propter rationem à nobis late explicatam *disp. 6. sect. 1.* quæ ratio nullo modo procedit in præsentia casu.

Secunda difficultas esse potest de aliis actionibus, & passionibus corporeis, ut de calefactione, refrigeratione, &c. & non est sermo, an possit Christus passiones alibi acceptas habere per cōcomitantiam in Eucharistia; de hoc enim dictum est supra; sed an, prout in Eucharistia, possit eas primo habere: nec etiam loquimur de corpore Christi, prout de facto gloriosum est, & impossibile, sed de illo prout in cœna v. gr. quando passibile erat, an prout in Sacramento posset ab agentibus extrinsecis alterari, vel etiam in se, vel in aliud agere. In qua questione aliqui affirmant in unum, Christum Dominum prout in Eucharistia posse ex natura rei illas actiones exercere, & passiones recipere; quia ad agendum, vel patiendum solum requiritur approximatō agentis ad passum: quod vero hæc approximatō sit sine extensione quantitativa, non obstat, imo videtur magis conducere, quia eo minus distabant omnes partes Christi ab agente, vel passo extrinseco; quare sicut Angelus intime penetratus cum passo potest agere; & sicut anima rationalis agit in corpus, & corpus in animam existentem in eodem loco, cur etiam Christus indivisibiliter existens non poterit agere, & pati ab agentibus extrinsecis?

Communior tamen sententia negat, & omnis aliis rationibus, quæ videri possunt apud Suarez in præsentia *disp. 53. sect. 2.* & apud Valquez *disp. 191. negat. cap. 3.* quod attinet ad passiones, probari potest ex supra dictis, quia omnis passio, & qualitas in Christo producta debet poni in ipso indivisibiliter in ordine ad locum, sicut est ipse Christus; hunc autem modum existendi, seu hanc præsentiam nullum agens naturale potest tribuere, ut diximus; ergo corpus Christi prout in Eucharistia nec à se, nec ab alio naturali virtute pati potest. Dices, quando passum est in duplici loco, agens non potest ponere calorem utrobique, & tamen potest producere calorem; ergo similiter in præsentia posset producere calorem, licet non præsentiam. Respondeo, duplicem præsentiam non esse passionem caloris; quare non refert, quod non possit utraque produci: at vero una præsentia est passio caloris, quæ debet tribui à producente hic calorem.

Maiores difficultates est, cur non possit Christus agere in aliud passum; in actione enim transeunti ipse non militat ratio adducta; quia illa actio non est in Christo, sed in passo, in quo posset habere præsentiam naturalem. De actione locomotiva.

E e 4 ua,

4. Urgetur.

Respondet.

5.

Secundo difficultas est de aliis actionibus corporeis.

Sententia prima affirmat.

6.

Communior sententia negat. Probat ex supra dictis de præsentia supernaturali.

Instantia.

Diluitur.

7.

Maiores difficultates est cur non possit Christus agere in aliud passum.

*De actione
loco motu
patet ex su-
pra dictis.*

*De calefa-
ctione, v. g.
maior est dif-
ficultas.*

*Aliqui fa-
tentur non
repugnare.*

Alij contra.

*8.
Posset dici re-
quiri præsen-
tiam natura-
lem.*

*9.
Impugnatur
hæc doctrina.*

*Responderi
potest.*

*Cæterum pos-
set adhuc hæc
responsio elu-
di.*

*10.
Ratio alia à
posteriori.
Quia calefa-
ctio illa esset
supernatura-
lis.*

ua, qua aliud corpus impellatur, ratio est clara ex dictis, quia vnum corpus non potest aliud loco mouere, nisi prius in se ipso aliquid agat; cum autem corpus Christi non possit in se aliquid agere, non mirum, quod non possit mouere aliud corpus. Cæterum de calefactione, aut frigectione transeunte difficultas est, cur corpus Christi per suum calorem, v. g. non possit calefacere manum tangentis, certe vix potest adduci ratio conuincens. Quare aliqui negantes de passionibus fatentur plane, non repugnare ex natura rei, quod Christus indiuisibiliter existens agat in passum proximum; Deum tamen de facto impedire huiusmodi actiones ob meritum nostræ fidei. Alij dicunt, repugnare, quod agens corporeum agat in passum, nisi illi approximetur per contractum physicum. Cæterum hoc videtur difficile: nam species impressa materialis causat actum visionis in eodem loco, ubi est species, & multa agentia materialia operantur in se ipsis, cum tamen sibi non approximetur per contractum.

8. Posset fortasse dici, quod omne agens naturale prærequirit ad agendum approximationem aliquam, (vt suppono ex Philosophia) hæc autem approximatō, seu præsentia debet esse naturalis; quia conditio naturaliter requisita ad operandum naturaliter, debet esse conditio naturalis: ideo namque cognitio supernaturalis non disponit sufficienter ad habitum naturalem; quia habitus naturalis solum exigit actum naturalem, à quo procedat. Cum ergo Christus non habeat præsentiam naturalem in Eucharistia, consequens est, vt non habeat approximationem naturaliter requisitam ad operandum.

9. Sed contra hoc est, quod substantia etiam prærequiritur, vt conditio ex parte naturæ ad operandum; & tamen humanitas Christi Domini, licet crearet substantia naturali, & subsistat supernaturaliter, operatur tamen connaturaliter; ergo licet præsentia sit conditio ad agendum, sufficit tamen præsentia supernaturalis.

Responderi potest negando consequentiam, quia substantia naturalis in humanitate Christi suppletur optime per substantiam Diuinam, quæ præstat totum, quod præstare posset substantia creata: at vero præsentia naturalis requisita ad agendum non suppletur per præsentiam sacramentalem; quæ licet sit præsentia, non est tamen extensio: agens autem materiale non solum requirit ad agendum præsentiam, & approximationem, sed extensionem, sicut enim requirit quantitatem, qua quasi extenditur in ordine ad se: sic videtur exigere extensionem localem, qua extenditur in ordine ad locum: hoc vero non præstatur, nec suppletur per præsentiam sacramentalem, quæ non est extensio, sed inextensio. Cæterum videtur adhuc inquirendum; cur sicut ad operandum non requirit substantiam creatam seu materiale, sed substantiam, & ideo potest suppleri per substantiam increatam spirituaalem; sic etiam non dicemus, requirit quidem approximationem, & præsentiam, non vero præsentiam cum extensione, atque adeo posse suppleri per approximationem, & præsentiam, quæ non sit extensio.

10. Possumus addere aliam rationem à posteriori ad probandum, quod requiratur extensio in agente naturali materiali: quia actio illa, quæ procederet ab igne inextenso, & reducto ad punctum, v. g. spatij, esset diuersæ rationis in sua entitate extrinseca ab omnibus actionibus, quæ sunt naturaliter possibiles, & quæ oriri possunt ab igne extenso localiter; ergo actio illa esset supernaturalis entitativæ, &

quæ non contineretur intra vires naturales eiusdem ignis: quomodo enim potest ignis habere ex se virtutem naturalem ad illam actionem, quæ nunquam potest ab illo naturaliter, & absque miraculo prodire? Antecedens vero probatur, quia omnis actio, quæ hic ignis in suo statu naturali, & extenso potest exercere ad calefaciendum, v. g. vel illuminandum passum sibi approximatum, talis est, vt per suam entitatem dicat ordinem transcendentalem ad illum ignem, & ad omnes eius partes, ita vt quæcumque pars deesset in illo igne agente, non esset eadem actio, sed alia pro varietate agentis. Suppono enim ex communi sententia Philosophorum, quando plura agentia partialia concurrunt ad aliquem effectum producendum, non concurrere per plures actiones, sed omnia concurrere per vnam actionem, quæ respicit omnia illa tamquam causas partiales: & idem à fortiori est, quando vnum agens habens plures partes concutit ad aliquem effectum; fit enim vnica actio pendens ab omnibus partibus illius agentis, tamquam à principiis partialibus. Sic vnus ignis applicatus calefacit lignum proximum, ad quam calefactionem concurrunt omnes partes illius ignis per vnica actionem pendentem à toto illo igne, & respicientem omnes, & singulas eius partes, tamquam principia partialia.

Quo supposito, probatur iam, illam actionem, qua hic ignis extensus calefacit hoc lignum, non posse esse in sua entitate eamdem cum illa alia actione, qua idem ignis existens absque extensione locali calefaceret idem lignum: quia actio prior naturalis non solum respicit omnes partes huius ligni, sed respicit illas inæqualiter: cum enim passum, seu lignum, quod calefacit, non æqualiter distet ab omnibus, & singulis partibus illius ignis (hoc enim affert secum extensio localis agentis, vt magis distet à passo aliqua partes agentis, & alie minus) consequens est, vt calor in ligno productus magis dependeat à partibus ignis magis propinquis, & minus à partibus magis remotis; ergo actio, seu calefactio illa, licet respiciat omnes partes ignis agentis, non tamen respicit eas æqualiter, sed inæqualiter, hoc est, aliquas vt magis influentes, quia magis propinquæ sunt; alias vt minus influentes, quia magis remotæ sunt; & tales oportet esse omnes actiones agentis materialis extensi in passum externum. Actio autem, qua idem ignis intensus ageret, & calefaceret idem lignum, non esset eiusmodi, sed æqualiter respiceret omnes, & singulas partes illius ignis agentis, quia omnes æque distarent à passo, & per consequens æque agerent, & influerent, affectusque non magis penderet ab vna parte agentis, quam ab alia; ergo illa actio, seu calefactio, quæ tunc fieret, haberet aliquod prædicatum intrinsecum diuersum, quod non haberet actio illa, qua idem ignis extensus calefaceret idem lignum sibi approximatum. Differret ergo entitativæ ab omnibus actionibus naturalibus; & per consequens illa talis actio non contineretur in virtute naturali agentis materialis naturalis.

Dices, hoc idem argumentum fieri posse, quando duo corpora penetrarentur, si duo ignes, v. g. diuinitus penetrarentur. Nam calefactio etiam illa, qua de facto caleficeret lignum proximum, respiceret æqualiter vtrumque ignem, cum propter penetrationem vtrumque æque distaret à passo; ergo actio illa haberet aliquod prædicatum intrinsecum diuersum, quod non haberet actio, qua idem ignes impenetrati calefaceret idem lignum, nam hæc semper respiceret illos ignes inæqualiter, scilicet

scilicet vnum magis influentem, qua magis propinquus esset, alterum minus influentem, quia magis remotus esset; ergo fatendum etiam esset, si duo ignes penetrarentur, tunc lignum approximatum non calefaciendum; quod tamen videtur incredibile, quia uterque ignis haberet extensionem sibi debitam; & de facto, quando corpus Christi nascentis penetratum fuit cum virginali claustro matris, negari non potest, quod tunc etiam eius cor ageret calefaciendo partes propinquas, sicut prius; non ergo impediatur eius operatio naturalis propter penetrationem cum alio corpore etiam calido, & à quo poterat partialiter tunc illa operatio procedere.

13. Respondetur tamen, non esse eandem rationem de igne penetrato cum alio igne, ac de igne posito absque extensione: ratio enim à nobis adducta, si quid probat, probat quidem in secundo casu, non in primo de duplici igne penetrato; quia tunc posset eadem actio procedere ab igne penetrato, quæ potuisset procedere ab eodem non penetrato. Dato enim, quod non posset uterque ignis penetratus naturaliter agere, eo quod actio illa respiceret vtrumque ignem æqualiter, propter æqualem distantiam vtriusque à passio; quem modum respiciendi nulla actio naturalis posset habere: dici tamen potest, quod in

Dei deter. eo casu Deus vt auctor naturæ determinaret vnum minus vt ex utroque, vt in illo igne penetrato, qui solus ageret, per inde ac si solus esset in illo spatio. Quando enim adest causa cum sufficienti virtute ad agendum, & non potest prodire in operationem, non propter defectum virtutis, vt ita dicam, sed propter abundantiam, pertinere videtur ad causam primam determinare illam indifferentiam ad vnum effectum limitatum. Sic, iuxta communem sententiam Philosophorum, ignis, qui ex se habet virtutem ad producendum hunc numero calorem, & illum, non tamen vtrumque simul naturaliter, determinatur à causa prima, vt producat hunc, & non illum; nam ex se habebat virtutem ad plures effectus, & quia non posset omnes, vel duos simul producere, nullum produceret, nisi determinaretur illa indifferentia à causa prima. Sic in nostro casu de contrario adfuit duæ causæ potentes singulæ seorsim producere eundem effectum, non tamen vtræque simul, eo quod illa actio esset entitativè supernaturalis. Pertinet ergo ad causam primam determinare causam, vt effectus, qui procedere poterat à singulis, sed non ab vtræque simul, procedat ab hac potius quam ab illa; sicut nunc determinat causam potentem producere duos effectus, sed non vtrumque simul, vt producat hunc potius quam illum. Hoc autem fieri non debet, quando agens, ignis, v. g. totum existeret simul absque extensione locali: quia non deberet determinari aliqua pars eius ignis, quæ sola ageret absque aliis; nam quæcumque pars determinaretur, haberet in se alias partes, quæ cum omnes essent simul, & agerent, sequeretur idem inconueniens, quod actio illa respiceret omnes æqualiter.

14. Adde, licet quantitas poneretur composita ex solis punctis, non posset connaturaliter operari in statu sacramentali: posset quippe aliquis, illa sententia admittit, contendere, quod in singulis punctis spatij Deus etiam posset, & deberet connaturaliter determinare vnum indiuisibile ignis, prout ibi existens, ageret in passum; in puncto autem sequenti spatij, aliud indiuisibile eiusdem ignis; ita vt si ignis, v. g. constaret ex viginti punctis, & esset sacramentaliter in hostia constante ex viginti punctis, totus ignis in singulis punctis hostiæ, tunc, inquam, actio procederet ab illis, sicut si essent sin-

gula in vno solo puncto spatij, nempe à puncto A, prout solum est in puncto spatij A, & à puncto B, sicut si esset in immediato solo puncto spatij, & sic de aliis, determinante Deo, in singulis punctis spatij vnum punctum ignis, quod solum prout in illo puncto spatij operetur. Hoc tamen, vt dixi, non satisfacit; quia actio naturalis, qua de facto singula puncta naturaliter operantur, non posset procedere ab vno indiuisibili diuiso ab aliis, etiam si quantitas componeretur ex solis punctis finitis: sicut enim non potest naturaliter existere vnum punctum seorsim, ita nec operari propter suam imperfectionem; prærequirit ergo coniunctionem vnius puncti cum aliis, & eodem modo prærequirit præsentiam vnius puncti esse coniunctam cum præsentia sequentis puncti, quod operatur cum isto: nam sicut requiritur vnitas ex parte agentis, & compositio ex multis punctis, sic requiritur præsentia vna composita ex multis præsentis punctorum. In illo autem casu non daretur talis vnitas ex parte præsentia; quia licet præsentia, v. g. manus Christi in tali parte spatij vniatur immediate cum præsentia brachij in eadem parte spatij, & cum præsentia eiusdem manus in parte proxima spatij, vt vidimus diff. 5. non tamen vniatur immediate cum præsentia brachij in parte proxima spatij, vt ibidem diximus: non ergo sit vna præsentia extensa ex præsentia manus in hac parte hostiæ, & ex præsentia brachij in parte proxima hostiæ, quia illæ duæ præsentia non vniuntur immediate inter se. Non ergo haberent illa duo puncta ignis vnā præsentiam continuam ad duo puncta spatij, sed essent quidem in spatio continuo, per duas tamen præsentias non continuas inter se. Sicut autem vnum indiuisibile ignis diuisum ab aliis non ageret naturaliter, sic vna præsentia ad vnum solum indiuisibile spatij diuisa ab aliis non videtur sufficiens præsentia ad agendum naturaliter, & sicut indiuisibile ignis ad causandum non solum requirit esse contiguum cum aliis, quæ operantur, sed etiam esse continuum, & vnum cum illis: sic præsentia vnius puncti ignis requisita ad causandum naturaliter, non solum requirit esse contiguum cum aliis præsentis aliorum punctorum, quæ agunt, sed etiam esse continuam, & vnā cum illis; non enim apparet, cur requiratur maior vnitas in ipsa virtute cauendi, quam in conditione requisita, qualis est approximatio. Cum ergo in Eucharistia præsentia vnius puncti in hoc spatio non vniatur cum præsentia alterius puncti in spatio proximo, sed sint quasi præsentia disparatæ, quantum quælibet componit præsentiam integram totius corporis in illa parte spatij; non videtur dari ibi præsentia agentis corporei naturaliter requisita ad agendum naturaliter. Video, hanc rationem totam neque esse demonstrationem, neque talem, quæ non sit adhuc exposita pluribus obiectionibus; sed tamen in re dubia præstat aliqualem rationem reddere, quam recurrere semper ad noua miracula, quæ fiant ad occultandum mysterium.

Duo puncta ignis non habent vnā præsentiam continuam.

Sunt præsentia disparatæ, quantum quælibet componit præsentiam integram totius corporis in illa parte spatij.

SECTIO II.

Vtrum Christus prout in Eucharistia, possit cognoscere, & cognosci?

Plures quæstiunculas sub hoc titulo comprehendimus, quas breuiter definiemus, utpote fere Philosophicas. Suppono ergo primo, quæstionem procedere connaturaliter loquendo; nam de potentia absoluta bene posset Christus, prout in Eucharistia, elicere quemcumque actum cognitionis, & cognosci etiam

15.

Hæ quæstiones procedunt connaturaliter loquendo.